

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

Αριθμός γνωμοδοτήσεως : 173 /2001

ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ
Τμήμα Γ'

Συνεδρίαση της 22^{ας} Μαρτίου 2001

ΣΥΝΘΕΣΗ :

Προεδρεύων : Χρήστος Τσεκούρας, Αντιδρος Ν.Σ.Κ.

Νομικοί Σύμβουλοι : Θ.Αμπλιανίτης, Α.Τζεφεράκος, Β. Ασημακόπουλος,
Σ.Παπαγεωργακόπουλος, Κ.Καποτάς, Π.Κιούσης, Ι. Σακελλαρίου.

Εισηγητής : Αλεξ. Καραγιάννης, Πάρεδρος Ν.Σ.Κ.

Αριθμός Ερωτήματος : 1010842/941/0016/13-5-1996 Υπουργείου
Οικονομικών (Γενική Δνση Φορολογίας και Δημόσιας Περιουσίας/Δνση 16η
(Εισπράξεως Δημοσίων Εσόδων)/Τμήματα : Γ', Β', Α').

Περίληψη Ερωτήματος : *Ευθύνη αξιωματούχων μελών Δ.Σ. και
εκκαθαριστών της ανώνυμης εταιρίας με την επωνυμία «Ανώνυμος
Βιοτεχνική και Εμπορική Εταιρεία Αφοί Θωμαΐδη ΑΒΕΕ» και διακριτικό τίτλο
«MONA LIZA» για την καταβολή στο Δημόσιο χρεών της εταιρίας και
ληπτέα σε βάρος αυτών μέτρα.*

I. Εκ του εγγράφου της ερωτώσης υπηρεσίας
και των συνοδευόντων αυτό στοιχείων του φακέλλου προκύπτουν τα εξής :

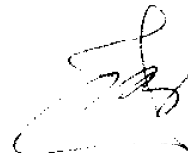
1. Στη Δ.Ο.Υ. Αριδαίας υπάρχουν βεβαιωμένες ληξιπρόθεσμες
απαιτήσεις του Ελληνικού Δημοσίου σε βάρος της ανώνυμης εταιρίας με
την επωνυμία "Ανώνυμος Βιοτεχνική και Εμπορική Εταιρεία Αφοί Θωμαΐδη
ΑΒΕΕ" και διακριτικό τίτλο "MONA LIZA" (εφεξής "εταιρία") ποσού
341.663.552 δραχμών, πλέον προσαυξήσεων εκπροθέσμου καταβολής

ποσού 765.679.736 δραχμών, όπως αυτές εμφανίζονται στον από 29-12-1995 πίνακα χρεών της ίδιας ΔΟΥ.

Με την υπ' αριθμ. 293/1989 απόφαση του ΠολΠρωτΘεσσαλονίκης κηρύχθηκαν σε κατάσταση πτωχεύσεως, για ατομικά τους χρέη, ο Πρόεδρος και Διευθύνων Σύμβουλος της εταιρίας Χρήστος Θωμαΐδης του Αναστασίου και ο Αντιπρόεδρος αυτής Ιωάννης Θωμαΐδης του Αναστασίου και ορίσθηκε ημέρα παύσεως των πληρωμών η 30-11-1988.

Μετά την πτώχευση των ανωτέρω, Πρόεδρος και Διευθύνων Σύμβουλος της εταιρίας ανέλαβε ο Χρήστος Θωμαΐδης του Ιωάννη και Αντιπρόεδρος αυτής ο Αναστάσιος Θωμαΐδης του Χρήστου, οι οποίοι και υπέγραψαν τον ισολογισμό της εταιρίας της χρήσεως από 1/1-31/12/1989. Ειδικότερα.

Στις 29-8-1990 καταχωρήθηκε στο Μητρώο Αωνύμων Εταιριών (Μ.Α.Ε.) της αρμόδιας Υπηρεσίας της Νομαρχίας Πέλλης, το υπ' αριθμ. 17/30-6-1990 πρακτικό Γ.Σ. των μετόχων της εταιρίας, από το οποίο προκύπτει η εκλογή νέου ΔΣ αυτής με διετή θητεία, που «...αρχίζει από την εκλογή τους και λήγει με την ανάληψη των καθηκόντων του νέου Δ.Σ. που θα εκλεγεί από την τακτική Γενική Συνέλευση του έτους 1992 μη δυναμένη σε καμιά περίπτωση να υπερβεί τα τρία χρόνια». Ανακοίνωση της εν λόγω καταχωρήσεως έγινε στο υπ' αριθμ. 3806/19-10-1990 ΦΕΚ (τεύχος ΑΕ και ΕΠΕ). Την ίδια ημερομηνία καταχωρήθηκε στο Μ.Α.Ε. και το υπ' αριθμ. 181/30-6-1990 πρακτικό του ΔΣ της εταιρίας, στο οποίο, εκτός της συγκροτήσεως του ΔΣ σε σώμα, με Πρόεδρο και Διευθύνοντα Σύμβουλο της εταιρίας τον Χρήστο Θωμαΐδη του Ιωάννη και Αντιπρόεδρο αυτής τον Αναστάσιο Θωμαΐδη του Χρήστου, ορίσθηκε ότι : "Το Διοικητικό Συμβούλιο, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 14 του καταστατικού της εταιρείας, διορίζει διευθύνοντα σύμβουλο τον Πρόεδρό του. Αυτός ως μοναδικός εκπρόσωπος του Δ.Σ. , θα ασκεί όλες τις εξουσίες και δικαιώματα, σύμφωνα με το άρθρο 13 του καταστατικού της Εταιρείας. Επίσης ο Χρήστος Θωμαΐδης του Ιωάννου με την ιδιότητα του Προέδρου και Δ/ντος Συμβούλου, εξουσιοδοτείται να εκπροσωπεί την εταιρεία σύμφωνα με τα άρθρα 15 και 16 του καταστατικού και να δεσμεύει αυτή έναντι τρίτων με την υπογραφή του, τιθέμενη κάτω της εταιρικής επωνυμίας. Αυτού

απόντα ή κωλυόμενο θα αναπληρεί ο Αντιπρόεδρος Αναστάσιος Θωμαΐδης, στις ίδιες εξουσίες και δικαιώματα, δεσμεύων την εταιρεία με την υπογραφή του, πθήμενη κάτω της εταιρικής επισημίας". Ανακοίνωση της εν λόγω καταχωρήσεως δημοσιεύθηκε στο υπ' αριθμ. 3806/19-10-1990 ΦΕΚ (τεύχος ΑΕ και ΕΠΕ).

Στη συνέχεια, στις 4-12-1990 καταχωρήθηκε στο Μητρώο Ανωνύμων Εταιριών (Μ.Α.Ε.) της αρμόδιας Υπηρεσίας της Νομαρχίας Πέλλης, το υπ' αριθμ. 18/17-11-1990 πρακτικό της ΓΣ των μετόχων της εταιρίας, με το οποίο αποφασίσθηκε η λύση της εταιρίας «...επειδή το σύνολο των ιδίων κεφαλαίων της είναι κατώτερο από το μισό (1/2) του μετοχικού της κεφαλαίου...» και ορίσθηκαν εκκαθαριστές οι Νικόλαος Τσίκνας του Αναστασίου και Δημήτριος Χασαπίδης του Θεοδώρου, ανακοίνωση δε της εν λόγω καταχωρήσεως δημοσιεύθηκε στο υπ' αριθμ. 4454/21-12-1990 ΦΕΚ (τεύχος ΑΕ και ΕΠΕ). Οι ως άνω εκκαθαριστές, κατά μήνα Οκτώβριο του έτους 1995, σε έγγραφο της αρμόδιας Δ.Ο.Υ. γιατί δεν ανταποκρίνονται στα καθήκοντά τους, απήντησαν σ' αυτήν με επιστολή τους, ότι παραιτούνται από εκκαθαριστές γιατί στερούνται οικονομικών μέσων για την εκτέλεση του έργου τους.

Η Δ.Ο.Υ. Αριδαίας εκάλεσε κατ' επανάληψη τόσο τον Πρόεδρο και Διευθύνοντα Σύμβουλο της εταιρίας Χρήστο Θωμαΐδη του Ιωάννη, όσο και τον Αντιπρόεδρο αυτής Αναστάσιο Θωμαΐδη του Χρήστου να τακτοποιήσουν τα χρέη της εταιρίας, αλλ' εκείνοι αρνήθηκαν ισχυριζόμενοι ότι δεν ευθύνονται γι' αυτά, διότι ανάγονται σε χρόνο κατά τον οποίο οι ίδιοι δεν συμμετείχαν στη διοίκηση και διαχείριση της εταιρίας, επιπλέον δε, με τη λύση της εταιρίας, έχουν αποβάλει τις προαναφερθείσες ιδιότητές τους.

2. Επί τη βάσει του ως άνω πραγματικού, περιλαμβανομένου περιληπτικότερα και στο έγγραφο της ερωτώσης υπηρεσίας, τίθενται υπό της τελευταίας τα ακόλουθα, κατά λέξη, ερωτήματα :

«1) Εάν (πλην του Θωμαΐδη Χρήστου του Ιωάννη, ο οποίος ως πρόεδρος και διευθύνων σύμβουλος της ανωτέρω εταιρίας κατά τον χρόνο λύσης αυτής ευθύνεται κατ' άρθρο 115 του ν. 2238/94 αλληλεγγύως και εις ολόκληρον για την καταβολή του φόρου εισοδήματος και παρακρατουμένων που οφείλει η εταιρεία) υπέχει την

ίδια ευθύνη και ο Θωμαΐδης Αναστάσιος του Χρήστου ως αντιπρόεδρος του Δ.Σ. και αναπληρωτής του Δ/ντος Συμβούλου «στις ίδιες εξουσίες και δικαιώματα αυτού» (Σχετ. το αρ. 101/30-6-90 πρακτικό του Δ.Σ., άρθρα 14,15 και 16 του αρ. 18182/75 καταστατικού σύστασης της εταιρίας, άρθρα 18 παρ 2 και 2ε, παρ 3 Ν. 2190).

2) Εάν υπέχουν την ίδια ευθύνη (αστική) και οι εκκαθαριστές της εταιρίας Τσίκνας Νικόλαος και Χασαπίδης Δημήτριος, οι οποίοι ορίστηκαν με την αρ. 18/1990 απόφαση γενικής συνέλευσης των μετόχων.

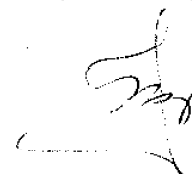
3) Εάν τα ανωτέρω πρόσωπα (αντιπρόεδρος, εκκαθαριστές) καθώς και ο Θωμαΐδης Ιωάννης του Αναστασίου αντιπρόεδρος του Δ.Σ. και αναπληρωτής του Δ/ντος συμβούλου Θωμαΐδη Χρήστου του Αναστασίου (σχετικό άρθρο 19 του καταστατικού) :

α) ευθύνονται με το μέτρο της προσωποκράτησης (κατ' άρθρο 69 του ΚΕΔΕ το οποίο εφαρμόζεται ως προς τους εκπροσώπους νομικών προσώπων σύμφωνα με την αρ. 605/1993 γνωμοδότηση της Ολομέλειας του ΝΣΚ), ο τρίτος εκ των αναφερομένων μετά την παύση εργασιών της πτώχευσης σύμφωνα με την αρ. 331/1993 γνωμοδότηση ΝΣΚ,

β) διώκονται ποινικά κατ' άρθρο 25 Ν. 1882/90,

γ) επιτρέπεται η λήψη σε βάρος τους του μέτρου της απαγόρευσης αποδημίας κατ' άρθρο 27 Ν. 1882/90

και σε καταφατική απάντηση στις πιο πάνω περιπτώσεις για ποιά συγκεκριμένα χρέη διώκονται με τα μέτρα αυτά δηλ. για το σύνολο της οφειλής της εταιρείας ή για τα χρέη για τα οποία τυχόν υπέχουν (τα αναφερόμενα πρόσωπα στις περιπτώσεις 1 & 2) προσωπική ευθύνη (λαμβανομένου υπόψη του συνημμένου πίνακα χρεών). Ειδικότερα επί του υπό στοιχείου β' ερωτήματος παρακαλούμε να έχουμε τις απόψεις σας ανεξάρτητα από την παραγραφή του αδικήματος και σε περίπτωση καταφατικής απάντησης να διευκρινισθεί ποιά συγκεκριμένη χρονική στιγμή διαπράττεται (το

ποινικό αδίκημα) χωριστά για τον καθένα από τα ποινικώς υπεύθυνα πρόσωπα».

II. Επί των ως άνω ερωτημάτων το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Τμήμα Γ') εγνωμοδότησε ως ακολούθως :

1. Επί του πρώτου και δευτέρου ερωτήματος :

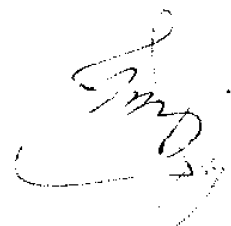
Κατά το εν προκειμένω εφαρμοστέον, ως εκ του χρόνου λύσεως της εταιρίας, άρθρο 17§1 εδ. α' του ν.δ/τος 3843/1958 (ΦΕΚ Α' 148), όπως αντικατεστάθη με το άρθρο 10 του ν. 542/1977 (ΦΕΚ Α' 41) : «1. Οι κατά τον χρόνο της διαλύσεως ή συγχωνεύσεως ημεδαπών ανωνύμων εταιρειών ή συνεταιρισμών διευθυνταί, διαχειρισταί ή διευθύνοντες σύμβουλοι και εκκαθαρισταί τούτων ευθύνονται προσωπικώς και αλληλεγγύως δια την πληρωμήν του κατά τον παρόντα νόμον οφειλομένου υπ' αυτών φόρου, ως και του παρακρατουμένου τοιούτου αδιαφόρως του χρόνου βεβαιώσεώς των». Η ως άνω ρύθμιση επαναλήφθηκε, με παραλλαγμένη μεν διατύπωση, αλλ' απολύτως ταυτόσημο περιεχόμενο, και στο άρθρο 115§1 εδ. α' του ν. 2238/1994 (ΦΕΚ Α' 151). Εξ άλλου, το άρθρο 47α παρ. 1 του ν. 2190/1920 «Περί ανωνύμων εταιρειών», εντεταγμένο στο κεφάλαιο 6ο του ως άνω νομοθετήματος φέρων τον τίτλον : «Διάλυσις και εκκαθάρισις», ορίζει ότι «1. Η εταιρεία λύεται α) . . . β) δι' αποφάσεως της γενικής συνελεύσεως λαμβανομένης κατά τας διατάξεις του άρθρου 29§3 και 31§2..... γ).....».

Δια της πρώτης των ως άνω διατάξεων του άρθρου 17§1 εδ. α' του ν.δ/τος 3843/1958, όπως αντικατεστάθη με το άρθρο 10 του ν. 542/1977, (συνακολούθως δε και δια της ταυτοσήμου προς αυτήν περιεχομένου μετέπειτα ισχυσάσης διατάξεως του άρθρου 115§1 εδ. α' του ν. 2238/1994), καθιερώνεται, ως εξ αυτής προκύπτει, πρόσθετη υποχρέωση των μνημονευομένων σ' αυτήν προσώπων, τα οποία εκπροσωπούν νομίμως το νομικό πρόσωπο της ανωνύμου εταιρίας (ή του συνεταιρισμού), για την πληρωμή των βαρυνόντων αυτό και ρητώς κατ' είδος προσδιοριζομένων στην ίδια διάταξη φόρων (εισοδήματος και παρακρατουμένου φόρου εισοδήματος). Κατά την έννοια της εν λόγω διατάξεως, ενόψει του σκοπού της, συνισταμένου στην εξασφάλιση της εισπράξεως των αναφερομένων σ' αυτήν απαιτήσεων του Δημοσίου, ως και του ειδικού και εξαιρετικού χαρακτήρος της, συνεπαγομένου στενή

ερμηνεία και εφαρμογή της (Σ.Τ.Ε. 4462/1990), προσωπικώς και αλληλεγγύως ευθυνόμενοι για την πληρωμή των ως άνω φόρων και δη τόσον δια προσωπικής κριτήσεως, όσον και δι' αναγκαστικής εκτελέσεως κατά της ατομικής των περιουσίας (ΑΠ 802/1976 ΝΟΒ 25.177, ΑΠ 826/1976 ΝΟΒ 25.188, ΓνΝΣΚ 96/1993), είναι οι «διευθυνταί», «διαχειρισταί», «διευθύνοντες σύμβουλοι» και «εκκαθαρισταί» εκ μόνης της εν λόγω ιδιότητός των, δηλαδή εκείνοι οι οποίοι εξελέγησαν ή διορίσθηκαν ως τοιοῦτοι δι' αποφάσεως της Γ.Σ. ή του Δ.Σ. της ανωνύμου εταιρίας (ή του συνεταιρισμού) και εν συνεχεία αποδέχθηκαν τα ανατεθέντα σ' αυτούς καθήκοντα. Υπό τα δεδομένα ταῦτα, ο νομοθέτης καθιέρωσε πρόσθετη υποχρέωση για την κάλυψη φορολογικών υποχρεώσεων του νομικού προσώπου, την οποία όμως περιορίσε μεταξύ ορισμένου μόνον κύκλου προσώπων και δη μεταξύ εκείνων τα οποία ασκούν τη διοίκηση και έχουν τη διαχείριση της εταιρίας και, επομένως, την κύρια, αν όχι και την μόνη, ευθύνη για την εκπλήρωση των υποχρεώσεων της εταιρίας. Εντεύθεν παρέπεται ότι στον κύκλο των ευθυνομένων προσώπων δεν δύνανται να περιληφθούν και άλλα πρόσωπα, ως είναι τα έχοντα την ιδιότητα του αναπληρωτού των ρητώς και περιοριστικώς αναφερομένων στο νόμο αξιωματούχων. Και είναι μεν αληθές ότι και τα τελευταία ταῦτα πρόσωπα ενδεχομένως να άσκησαν διοίκηση και να αναμίχθηκαν στη διαχείριση των εταιρικών υποθέσεων, τούτο όμως αποτελεί ζήτημα πραγματικό και πάντως δεν παρίσταται ικανό να στοιχειοθετήσει ευθύνη τους, δεδομένου ότι ο νομοθέτης απέβλεψε αποκλειστικώς στην ιδιότητα των ευθυνομένων, χωρίς να θεσπίσει και ευθύνη των καθ' οιονδήποτε τρόπον ενεργώς αναμειχθέντων στη διοίκηση και διαχείριση των εταιρικών υποθέσεων, όπως έπραξε στις περιπτώσεις προσωπικής κρατήσεως και ποινικής διώξεως, για τις οποίες γίνεται λόγος κατωτέρω (§2, στοιχ. α' και β').

Κατ' ακολουθίαν των προεκτεθέντων, στο μεν πρώτο ερώτημα αρμόζει αρνητική απάντηση, στο δε δεύτερο καταφατική, υπό την προϋπόθεση ότι οι εκκαθαριστές απεδέχθησαν τον διορισμό τους, πράγμα που μπορεί και πρέπει να αποδειχθεί καθ' οιονδήποτε νόμιμο τρόπο, ένα εκ των οποίων συνιστά και η ανάληψη και άσκηση των καθηκόντων τους, μη αρκούντος του διορισμού τους και μόνον.

2. Επί του τρίτου ερωτήματος :

α. Επί του πρώτου υποερωτήματος : Δια των άρθρων 9 και 63 έως και 72 του ν.δ.356/1974 (ΚΕΔΕ) ερρυθμίζοντο τα της προσωπικής κρατήσεως των οφειλετών του Δημοσίου, ως διοικητικώς διατασσόμενου αναγκαστικού μέτρου προς τον σκοπό εισπράξεως των δημοσίων εσόδων. Ειδικότερα, το μεν άρθρο 9 του εν λόγω ν.δ/τος όριζε ότι «τα προς είσπραξιν των δημοσίων εσόδων εφαρμοζόμενα αναγκαστικά μέτρα είναι τα εξής: 1 . . . 2 . . . 3. Προσωπική κράτησις», η δε παρ. 1 του άρθρου 63 ότι «η προσωπική κράτησις ενεργείται δι' εντάλματος εκδιδόμενου υπό του Διευθυντού του Δημοσίου Ταμείου, παρ' ώ έχει βεβαιωθή το χρέος». Δια του άρθρου 69 του εν λόγω ν.δ/τος ρυθμίσθηκε ειδικώς το θέμα της προσωπικής κρατήσεως ορισμένων φυσικών προσώπων για τα προς το Δημόσιο, από οποιαδήποτε αιτία, χρέη των αναφερομένων στο άρθρο αυτό νομικών προσώπων και συγκεκριμένα ορίσθηκαν, πλην άλλων, τα εξής :

«1. Προσωπική κράτησις χωρεί : α) Κατά των διευθυνόντων, εντεταλμένων και συμπραττόντων συμβούλων, διοικητών, γενικών διευθυντών των Ανωνύμων Εταιρειών και κατά παντός ετέρου προσώπου εντεταλμένου, είτε αμέσως εκ του νόμου, είτε εξ ιδιωτικής βουλήσεως, δια την διοίκησιν ή διαχείρισιν, είτε καθ' οιονδήποτε τρόπον αναμιχθέντος ενεργώς εις ταύτας, διωκόμενων σωρευτικώς ή μη κατά την κρίσιν του διώκοντος Διευθυντού του Δημοσίου Ταμείου. Ελλείπει απάντων των ανωτέρω το μέτρον λαμβάνεται κατά του προέδρου του διοικητικού συμβουλίου. Ωσαύτως ο πρόεδρος διώκεται εάν ασκή πράγματι καθήκοντα ενός των ανωτέρω.....2. Η λήψις του εν §1 του παρόντος άρθρου μέτρου χωρεί δια πάν χρέος προς το Δημόσιον των εν αυτή νομικών προσώπων. 3. Το μέτρον τούτο λαμβάνεται κατά των εν εδαφίοις α'-δ' της §1 του παρόντος άρθρου προσώπων δια την είσπραξιν των χρεών άτινα ήσαν βεβαιωμένα εις το Δημόσιον Ταμείον κατά τον χρόνον της αναλήψεως των καθηκόντων των ή εβεβαιώθησαν κατά την διάρκειαν της θητείας των έστω και εάν τα πρόσωπα ταύτα απέβαλον την ιδιότητά των, καθ' οιονδήποτε τρόπον. Τα πρόσωπα ταύτα προσωποκρατούνται και μετά την λύσιν των νομικών προσώπων δια χρέη βεβαιωθέντα κατά τον χρόνο ταύτης».

Με τον ν. 1867/1989 (ΦΕΚ Α' 227), η προσωπική κράτησις ως αναγκαστικό μέτρο προς είσπραξη των δημοσίων εσόδων, που αποφασίζεται με διοικητική πράξη, καταργήθηκε (άρθρο1§1) και ορίσθηκε ότι «από την έναρξη της ισχύος των διατάξεων αυτού του νόμου η

προσωπική κράτηση, ως αναγκαστικό μέτρο προς είσπραξη των δημοσίων εσόδων, διατάσσεται από το δικαστήριο σύμφωνα με τις διατάξεις των ειπωμένων άρθρων» (1§2), ενώ καταργήθηκε και κάθε αντίθετη προς τις διατάξεις του εν λόγω νόμου γενική ή ειδική διάταξη (10§1). Στο άρθρο 4§1 περ. θ' του εν λόγω νόμου ορίσθηκε ότι : «1 Προσωπική κράτηση δεν διατάσσεται : α).....θ) κατά των κάθε είδους εκπροσώπων ανωνύμων εταιρειών και εταιρειών περιορισμένης ευθύνης, για χρέη των εταιριών αυτών» και έτσι καταργήθηκε η δυνατότητα προσωπικής κρατήσεως των εκπροσώπων ΑΕ και ΕΠΕ, η οποία ρητώς προεβλέπετο στο άρθρο 69 του ΚΕΔΕ. Μετέπειτα, όμως, με το άρθρο 46§1 του ν. 2065/1992 ορίσθηκε ότι «1. Για τα ληξιπρόθεσμα προς το Δημόσιο χρέη, που βεβαιώνονται σύμφωνα με τις διατάξεις του ν.δ. 356/19/4 (ΦΕΚ 90 Α'), εκτός των φόρων μεταβίβασης ακινήτων και κληρονομιών, εφαρμόζονται οι διατάξεις του ν. 1867/1989 (ΦΕΚ 227 Α'), με τις ακόλουθες παρεκκλίσεις : α).....β).....γ) Τα άρθρα 4 παράγραφος 1 περιπτώσεις θ' του ν. 1867/1989 δεν εφαρμόζονται εν προκειμένω.....». Δια του τρόπου τούτου καταργήθηκε η διάταξη με την οποία είχαν εξαιρεθεί ρητώς της προσωπικής κρατήσεως οι εκπρόσωποι των ΑΕ και ΕΠΕ και, επομένως, επανήλθε η δυνατότητα προσωπικής κρατήσεως των εκπροσώπων των ως άνω εταιριών για χρέη προς το Δημόσιο, χωρίς όμως να οριστεί, με ευθεία διάταξη, ποιοι, ειδικότερα, εκπρόσωποι υπάγονται στο μέτρο της προσωπικής κρατήσεως. Επομένως, πρέπει να γίνει δεκτόν ότι ως εκπρόσωποι των ως άνω εταιριών, ευθυνόμενοι δια προσωπικής κρατήσεως για τα προς το Δημόσιο χρέη των υπ' αυτών εκπροσωπούμενων εταιριών, νοούνται οι έχοντες την ιδιότητα του τοιούτου εκπροσώπου κατά τις μέχρις ισχύος των ως άνω νεότερων νομοθετημάτων κείμενες διατάξεις, άρα και εκείνες του άρθρου 69 του ΚΕΔΕ, ως νομολογιακώς έχουν ερμηνευθεί και εφαρμοσθεί μέχρι σήμερα, ενώ τα ίδια ισχύουν και ως προς την έκταση και τις προϋποθέσεις της ευθύνης των, υπό την έννοια ότι και υπό τον ν. 2065/1992 ισχύει γενικώς ό,τι ίσχυε μέχρι τον ν. 1867/1989 (ΓνωμΝΣΚ 605/1993, 796/1992, 331/1993). Υπό τα δεδομένα ταύτα και σε απάντηση επί του σχετικού υποερωτήματος, οι αναπληρωτές των αναφερομένων στο άρθρο 69 του ΚΕΔΕ αξιωματούχων (ως εν προκειμένω : ο αρχικός Αντιπρόεδρος του ΔΣ Ιωάννης Θωμαΐδης του Αναστασίου και ο μετέπειτα Αντιπρόεδρος του ΔΣ

και αναπληρωτής διευθύνων σύμβουλος Αναστάσιος Θωμαΐδης του Χρήστου), μη περιλαμβανόμενοι μεταξύ του κύκλου των υποκειμένων σε προσωπική κράτηση εκ μόνης της ιδιότητος των προσώπων, υπόκεινται σε προσωπική κράτηση μόνον εφόσον αναμείχθηκαν καθ' οιονδήποτε τρόπο ενεργώς, ολικώς ή μερικώς, στη διοίκηση και διαχείριση του νομικού προσώπου της εταιρίας, υπό τη συνδρομή βεβαίως και των λοιπών αναφερομένων στη διάταξη του άρθρου 69 του ΚΕΔΕ προϋποθέσεων. Εκ τούτων, ο Αντιπρόεδρος του ΔΣ Ιωάννης Θωμαΐδης του Αναστασίου δύναται να προσωποκρατηθεί μόνον μετά την παύση των εργασιών της πτωχεύσεως, υπό την οποία τελούσε, κατά τα ειδικότερα γενόμενα δεκτά με την εκδοθείσα επί σχετικού ερωτήματος υπ' αριθμ. 331/1993 γνωμοδότηση του ΝΣΚ. Η ευθύνη των ανωτέρω προσώπων δια προσωπικής κρατήσεως τελεί υπό την συνδρομή των προϋποθέσεων των ισχυουσών διατάξεων περί προσωπικής κρατήσεως (ν. 1867/1989, ν. 2065/1994, σε συνδυασμό προς το άρθρο 69 του ΚΕΔΕ) και επομένως αφορά όλα τα χρέη της εταιρίας για τα οποία συντρέχουν οι προϋποθέσεις εφαρμογής των εν λόγω διατάξεων και όχι μόνον τα χρέη για τα οποία ευθύνονται οι κύριοι αξιωματούχοι κατά τις διατάξεις του άρθρου 17§1 εδ. α' του ν.δ/τος 3843/1958, όπως αντικατεστάθη με το άρθρο 10 του ν. 542/1977 (και του άρθρου 115 του ν. 2238/1994), διότι, ως εκρίθη και δια της υπ' αριθμ. 896/1976 γνωμοδοτήσεως της Ολομελείας του ΝΣΚ, οι τελευταίες αυτές διατάξεις και οι περί προσωπικής κρατήσεως τοιαύτες ισχύουν εκ παραλλήλου. Από της άλλης όμως πλευράς, οι εκκαθαριστές δεν δύνανται να προσωποκρατηθούν με βάση τις διαπραγματευόμενες στα πλαίσια του υποερωτήματος τούτου διατάξεις (ΑΠ 261/1980 ΝΟΒ 28.1709) και, κατά συνέπεια, η ευθύνη τους περιορίζεται στα πλαίσια των διατάξεων του άρθρου 17§1 εδ. α' του ν.δ/τος 3843/1958, όπως αντικατεστάθη με το άρθρο 10 του ν. 542/1977, για την οποία ήδη έγινε λόγος ανωτέρω, επί του πρώτου και δευτέρου ερωτήματος.

β. Επί του δευτέρου υποερωτήματος : Με το άρθρο 25 του ν. 1882/1990 θεσπίζεται η ποινική ευθύνη από τη μη καταβολή χρεών προς το Δημόσιο και δη από την παράβαση της προθεσμίας καταβολής, κατά τις ισχύουσες κάθε φορά διατάξεις, προβλέπονται δε, πλην άλλων, οι επιβλητέες ποινές και τα πρόσωπα σε βάρος των οποίων αυτές επιβάλλονται σε ορισμένες περιπτώσεις οφειλετών του Δημοσίου.

Ειδικότερα, κατά το άρθρο 25 (§2 περ. α' και §§3 και 6) του εν λόγω νόμου: «2. Στις κατωτέρω περιπτώσεις οφειλετών του Δημοσίου οι προβλεπόμενες ποινές που αναφέρονται στην παράγραφο 1 του παρόντος άρθρου επιβάλλονται και : α) Προκειμένου για ημεδαπές ανώνυμες εταιρείες, στους διευθύνοντες, ή εντεταλμένους ή συμπράττοντες συμβούλους ή διοικητές ή γενικούς διευθυντές αυτών ή σε κάθε πρόσωπο εντεταλμένο είτε αμέσως, είτε εμμέσως, είτε από το νόμο, είτε από ιδιωτική βούληση, στη διοίκηση ή διαχείριση των εταιρειών αυτών ή με οποιονδήποτε τρόπο αναμίχθηκε, ολικώς ή μερικώς, στη διοίκηση ή διαχείριση αυτών, σωρευτικώς ή μη. Αν ελλείπουν όλα τα παραπάνω πρόσωπα, οι ποινές επιβάλλονται κατά των προέδρων των διοικητικών συμβουλίων των εταιρειών αυτών, εφ' όσον ασκούν πράγματι, προσωρινώς ή διαρκώς, ένα από τα καθήκοντα των προσώπων που αναφέρονται πιο πάνω.....3. Για τα πρόσωπα που αναφέρονται στην παράγραφο 2 του παρόντος άρθρου η ποινική δίωξη ασκείται για τα χρέη προς το Δημόσιο που ήταν βεβαιωμένα κατά το χρόνο απόκτησης της πιο πάνω ιδιότητας ή βεβαιώθηκαν κατά τη διάρκεια που είχαν τη συγκεκριμένη ιδιότητα, ανεξάρτητα αν μεταγενέστερα απέβαλαν την ιδιότητα αυτή με οποιοδήποτε τρόπο ή για οποιαδήποτε αιτία, καθώς και για τα χρέη που βεβαιώθηκαν μετά τη λύση των νομικών προσώπων, αλλά γεννήθηκαν ή ανάγονται στο χρόνο που είχαν την ιδιότητα αυτή. Για τα χρέη που ήταν ληξιπρόθεσμα κατά την απόκτηση της ιδιότητας αυτής υπό των ανωτέρω, η ποινική δίωξη ασκείται μετά τρεις μήνες από την απόκτηση της ιδιότητας αυτής.....6. Το ποινικό αδίκημα που προβλέπουν οι προηγούμενες παράγραφοι του άρθρου αυτού, όσον αφορά ειδικά τα ήδη ληξιπρόθεσμα χρέη κατά την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου, διαπράττεται μόλις συμπληρωθούν τέσσερις μήνες από την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου.....».

Εκ των ανωτέρω διατάξεων προκύπτει ότι μεταξύ του κύκλου των ποινικώς διωκόμενων εκ μόνης της ιδιότητός των προσώπων δεν περιλαμβάνονται ούτε οι αναπληρωτές των αναφερομένων σ' αυτές αξιωματούχων, ούτε οι εκκαθαριστές. Επομένως και σύμφωνα με όσα ήδη εκτέθηκαν επί του πρώτου ερωτήματος, στα οποία αναφερόμεθα προς αποφυγή ασκόπων επαναλήψεων, ως ισχύοντα και εν προκειμένω, πολύ περισσότερο μάλιστα επειδή πρόκειται περί ποινικών διατάξεων μη επιδεχομένων διασταλτική ερμηνεία ή αναλογική εφαρμογή, τα πρόσωπα

ταύτα (αναπληρωτές αξιωματούχων, εκκαθαριστές) δεν υπέχουν ποινική ευθύνη εκ μόνης της ιδιότητός των ταύτης, αλλά μόνον εφόσον ανυμείχθικαν καθ' οιονδήποτε τρόπο, ολικώς ή μερικώς, στη διοικητική και διαχείριση του νομικού προσώπου της εταιρίας, υπό τη συνδρομή βεβαίως και των λοιπών αναφερομένων στις διατάξεις αυτές προϋποθέσεων (παράβαση προθεσμίας καταβολής, είδος και ύψος χρεών, χρόνος βεβαιώσεως κ.λ.π.). Ως προς τα χρέη για τα οποία ευθύνονται ποινικώς ισχύουν και εν προκειμένω όσα ήδη εκτέθηκαν επί του πρώτου υποερωτήματος, δηλαδή ότι ευθύνονται για όλα τα χρέη της εταιρίας για τα οποία συντρέχουν οι προϋποθέσεις εφαρμογής των εν λόγω ποινικών διατάξεων και όχι μόνον για τα χρέη για τα οποία ευθύνονται οι κύριοι αξιωματούχοι κατά τις διατάξεις του άρθρου 1/§1 εδ. α' του ν.δ/τος 3843/1958, όπως αντικατεστάθη με το άρθρο 10 του ν. 542/1977 (και του άρθρου 115 του ν. 2238/1994). Ο χρόνος τελέσεως του εγκλήματος διαφοροποιείται αναλόγως του τρόπου καταβολής των οφειλομένων και είναι η πρώτη ημέρα της καθυστέρησης καταβολής πέραν της, κατά περίπτωση, προβλεπόμενης υπό της εν λόγω ποινικής διατάξεως προθεσμίας (π.χ. επί χρεών καταβαλλομένων εφάπαξ, το έγκλημα τελείται την επομένη της παρόδου των δύο μηνών από της ημέρας που ήταν καταβλητέα), εκτός από τις περιπτώσεις που ο χρόνος τελέσεως μετατίθεται εκ του νόμου (άρθρο 25§6 ν. 1882/1990 : για τα χρέη που ήταν βεβαιωμένα κατά την έναρξη της ισχύος του ο χρόνος τελέσεως του εγκλήματος μετατίθεται τέσσερις μήνες μετά την έναρξη της ισχύος του και άρθρο 25§3 του ίδιου νόμου : για τα χρέη που ήταν ληξιπρόθεσμα κατά την απόκτηση της ιδιότητας των ευθυνομένων κατά την παράγραφο 2 του ίδιου άρθρου προσώπων ο χρόνος μετατίθεται τρεις μήνες μετά την απόκτηση της ιδιότητας) - βλ. και ΑΠ 391/1998 Ποιν.Χρ. ΜΗ/1998 σελ. 997).

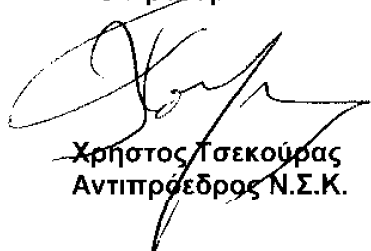
γ. Επί του τρίτου υποερωτήματος : Με τον ν. 395/1976 (ΦΕΚ Α' 199), ο οποίος αντικατέστησε την μέχρι τότε ισχύουσα νομοθεσία, εισήχθη γενική ρύθμιση για το θέμα της απαγόρευσης εξόδου από τη Χώρα των οφειλετών του Δημοσίου από οποιαδήποτε αιτία, υπό τις οριζόμενες στις διατάξεις του εν λόγω νόμου και των κατ' εξουσιοδότηση αυτού εκδιδόμενων υπουργικών αποφάσεων προϋποθέσεις και διαδικασία. Ακολούθησε ο ν. 1882/1990 (ΦΕΚ Α' 43), με το άρθρο 27 του οποίου ρυθμίσθηκε ειδικώς το θέμα της απαγόρευσης εξόδου από τη Χώρα

ορισμένων φυσικών προσώπων για τα προς το Δημόσιο, από οποιαδήποτε αιτία, χρέη των αναφερομένων στο άρθρο αυτό νομικών προσώπων, υπό τις οριζόμενες στις διατάξεις του εν λόγω νόμου και των και' εξουσιοδότηση αυτού εκδιδόμενων υπουργικών αποφάσεων προϋποθέσεις και διαδικασία. Συγκεκριμένα, στο εν λόγω άρθρο 27 ορίσθηκε, πλην άλλων, ότι : «1. Επιτρέπεται η απαγόρευση εξόδου από τη Χώρα των παρακάτω προσώπων, για τα προς το Δημόσιο χρέη των ανωνύμων εταιρειών, των εταιρειών περιορισμένης ευθύνης, των σωματείων ή συνεταιρισμών και των αλλοδαπών νομικών προσώπων, εφ' όσον τα πρόσωπα αυτά έχουν την ελληνική υπηκοότητα : α) Των διευθυνόντων ή εντεταλμένων ή συμπραττόντων συμβούλων ή διοικητών ή γενικών διευθυντών των ανωνύμων εταιρειών η καθε προσώπου εντεταλμένου, είτε αμέσως, είτε εμμέσως, είτε από το νόμο, είτε από ιδιωτική βούληση, στη διοίκηση ή διαχείριση των εταιρειών αυτών ή με οποιονδήποτε τρόπο αναμίχθηκε, ολικώς ή μερικώς, στη διοίκηση ή διαχείριση αυτών, σωρευτικώς ή μη. Εάν ελλείπουν όλα τα παραπάνω πρόσωπα, το μέτρο λαμβάνεται κατά των προέδρων των διοικητικών συμβουλίων των εταιρειών αυτών, εφ' όσον ασκούν πράγματι, προσωρινώς ή διαρκώς, ένα από τα καθήκοντα των προσώπων που αναφέρονται στο προηγούμενο εδάφιο.....». Μεταγενέστερα, όμως, στο άρθρο 12 του ν. 2873/2000 (ΦΕΚ 285/28-12-2000, τ. Α') ορίσθηκε ότι «Οι διατάξεις του ν. 395/1976 (ΦΕΚ 199 Α') και του άρθρου 27 του ν. 1882/1990 καταργούνται». Επομένως, από και δια της ενάρξεως ισχύος της ως άνω διατάξεως (28-12-2000), το μέτρο της απαγόρευσης εξόδου από τη Χώρα καταργήθηκε και η απάντηση επί του σχετικού υποερωτήματος είναι αρνητική.

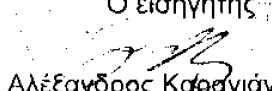
III. Κατ' ακολουθίαν των προεκτεθέντων, στα τιθέμενα ερωτήματα αρμόζει η ως άνω αναλυτικώς διδομένη για το καθένα απάντηση.

ΘΕΩΡΗΘΗΚΕ

Αθήνα 26 - 3 - 2001
Ο Προεδρεύων

Χρήστος Τσακούρας
Αντιπρόεδρος Ν.Σ.Κ.

Ο εισηγητής

Αλέξανδρος Καραγιάννης
Πάρεδρος Ν.Σ.Κ